

היום נלמד בעזרת ה':

פסחים דף צד

בסוגיות שלפנינו עוסקת הגמרא בדברים שאינם מובנים כל כך על פי פשוטם, ויש בהם סודות עמוקים של נסתרות התורה. המהר"ל (באר הגולה באר השישי ד"ה אמר רבא) מבאר שחז"ל לא באו לדבר על השיעור הגשמי של העולם, אלא על השיעור הרוחני שלו.

אמר רבא: קיבלתי מרבתי שההיקף של הילוך השמש ביום (מהנץ עד השקיעה) הוא 6,000 פרסה. ומסברא אני לומד שהילוך השמש בעובי הרקיע (מעלות השחר עד הנץ, וכן מאחרי השקיעה עד צאת הכוכבים) הוא פרסה אחת. הסברא בנויה על פי החישוב של מהלך אדם ביום (כולל מעלוא"ש ועד צאה"כ) - 10 פרסה שהם 40 מיל. מתוכם 5 מיל מעלות השחר עד הנץ, וכן 5 מהשקיעה עד צאת הכוכבים - זמן זה הוא בעצם מהלך השמש בעובי הרקיע, ובמשך היום (מהנץ עד השקיעה) הולכת השמש 30 מיל. נמצא שהיחס בין העובי של הרקיע לשאר היום הוא שישיית (30:5=6).

מיתיבי רבי יהודה: רבי יהודה מתייחס למהלך החמה בכל היום מעלוא"ש ועד צאה"כ - 10 פרסאות, ולפי זה מחשב את עוביו של הרקיע לפי היחס של המהלך מעלוא"ש ועד הנץ שהוא 4 מיל לשיטתו, (כלומר 1:10). מדבריו רואים שמעלוא"ש ועד הנץ וכן מהשקיעה ועד צאה"כ - 4 מיל ולא 5?

דעולא תיובתא: דברי עולא (בעמוד הקודם) כדברי רבא במהלך אדם מעלוא"ש ועד הנץ 5 מיל.

תיובתא דרבי יוחנן: שאמר את המימרא הנ"ל שעליה התבססו עולא ורבא במהלך אדם ביום. רב יוחנן מתרץ שאת החישוב של 5 מיל עשו עולא ורבא מעצמם וטעו בדבר, מכיון שאדם מתחיל ללכת מיל אחד קודם עלוא"ש ומיל אחד לאחר צאה"כ, אבל המהלך של אדם מעלוא"ש עד הנץ הוא רק 4 מיל.

תיובתא דרבי חנינא: שראה את המקום שהלך בו לוט מעלוא"ש ועד הנץ וחישב אותו 5 מיל.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ת"ש מצרים: מברייתא זו מוכח שהעולם הרבה יותר משש פרסאות.

כל הישוב כולו תחת כוכב: מכיון שכל הישוב – כל המקום שגרים בו בני אדם נמצא תחת כוכב אחד. ושטח הישוב הוא יותר מאלף פרסה. והרי בשמים יש אינספור כוכבים – נמצא ששטח העולם הרבה יותר מ6,000 פרסה.

וכל הישוב..אלא שעה אחת: שטח הישוב שבו גרים בני אדם, נמצא תחת הילוך השמש רק שעה אחת ביום מתוך 12, ובשאר שעות היום השמש נמצאית מעל חלקים אחרים שבעולם (מדברות נהרות). ואם כן הרי שטח הישוב שהוא יותר מאלף פרסה, הוא רק 1:11 משאר השטח של העולם כאמור.

מהארץ עד לרקיע: אורכו של העולם שווה למידת גובהו (עיין ברש"י דרשת הפסוק). ואם גובה העולם הוא מהלך 500 שנה, כך גם אורכו. כאמור אדם הולך ביום 10 פרסאות, נמצא ששטח העולם הרבה יותר מ6,000 פרסה.

תנו רבנן גלגל קבוע: חכמי ישראל טענו שישנו 'גלגל' של מזלות שהוא קבוע במקומו, והמזלות עצמם זזים בתוכו מעט ללוות את השמש, אבל אינם מקיפים את כל הגלגל. ואילו חכמי אומות העולם טענו שהגלגל מסתובב והמזלות הקבועים בו מסתובבים איתו. לפי שיטתם היה צריך למצוא לפעמים את קבוצת הכוכבים של מזל עגלה בדרום במקום בצפון?

בוצינא דרחיא: =ברזל המסתובב בתוך האבן התחתונה של הרייחיים, בסיבובו הוא אינו מסובב את האבן, וכן כאשר האבן מסתובבת היא אינה מסובבת אותו עימה. **צינורא דדשא:** =חור המפתן שבו מסתובב ציר הדלת, הציר אינו מסובב את החור, וגם החור (אם היה מסתובב) לא היה מסובב את הציר. כלומר ישנם שני גלגלים אחד לשמש ואחד למזלות זה בתוך זה, שאינם מסובבים זה את זה. ולכן כוונת חכמי האומות היא שגלגל השמש מסתובב, אבל גלגל המזלות נשאר קבוע במקומו.

ביום חמה מהלכת: חכמי ישראל טענו שביום השמש מהלכת מתחת לרקיע, ובלילה מעליו ולכן לא רואים אותה. ואילו חכמי האומות טענו שבלילה השמש מהלכת מתחת לארץ.

ארבעה שבילין: ישנן ארבע תקופות בשנה, שבכל אחת החמה פועלת דבר אחר לצורך העולם (בגלל הזווית המשתנה במיקום שלה ביחס לעולם).

רבי אליעזר אומר: למדנו במשנה שרבי אליעזר סובר שהעומד מחוץ לאיסקופת העזרה נחשב כנמצא 'בדרך רחוקה', אפילו שהוא יכול לעשות פסיעה אחת ולהיכנס פנימה. והרי לגבי ערל שלא מל רבי אליעזר סובר שהוא ענוש כרת?

אביי: התורה פטרה בדרך רחוקה רק אדם טהור, אבל לא טמא או ערל.

רבא: זו מחלוקת תנאים בדעת רבי אליעזר. דעה אחת כמשנתנו - שמחוץ לעזרה נחשב לריחוק מקום. דעה שניה - מחוץ לירושלים. ודעה שלישית - במודיעים, כלומר רק מי שנמצא במרחק שאינו יכול להגיע לעזרה, דעה זו סוברת גם שערל חייב כרת כי יכול להספיק למול את עצמו ולעשות פסח.

חוץ לאכילתו / חוץ לעשייתו: את המעשר שני צריך להביא לירושלים ולאכול שם. כאשר נמצא האדם רחוק מירושלים ('כי ירחק ממך המקום') יכול לחלל אותו על כסף, להעלות את הכסף לירושלים ולקנות בו מאכל ומשתה. 'ריחוק מקום' של פסח נלמד מ'ריחוק מקום' של מעשר שני. נחלקו התנאים האם מתייחסים למקון 'עשייתו' של המעשר שני - כלומר למקום ששם נעשה הכשר מצוותו דהיינו ירושלים, או למקום 'אכילתו' שגם הוא ירושלים. ההבדל נמצא בפסח שהכשרו בעזרה ואכילתו בירושלים.

בטמאים הלך אחר רוב העומדים בעזרה: אם רוב העומדים בעזרה טמאים - יעשו את הפסח בטומאה, אפילו שרוב העומדים מחוץ לעזרה הם טהורים. מכיון שלדעתו העומדים מחוץ לעזרה נחשבים בדרך רחוקה הפטורים מלעשות פסח, ולכן אינם נכללים בציבור.

רבי יוסי הגלילי: מביא מקור אחר לכך שמחוץ לאיסקופת העזרה נחשב דרך רחוקה.